

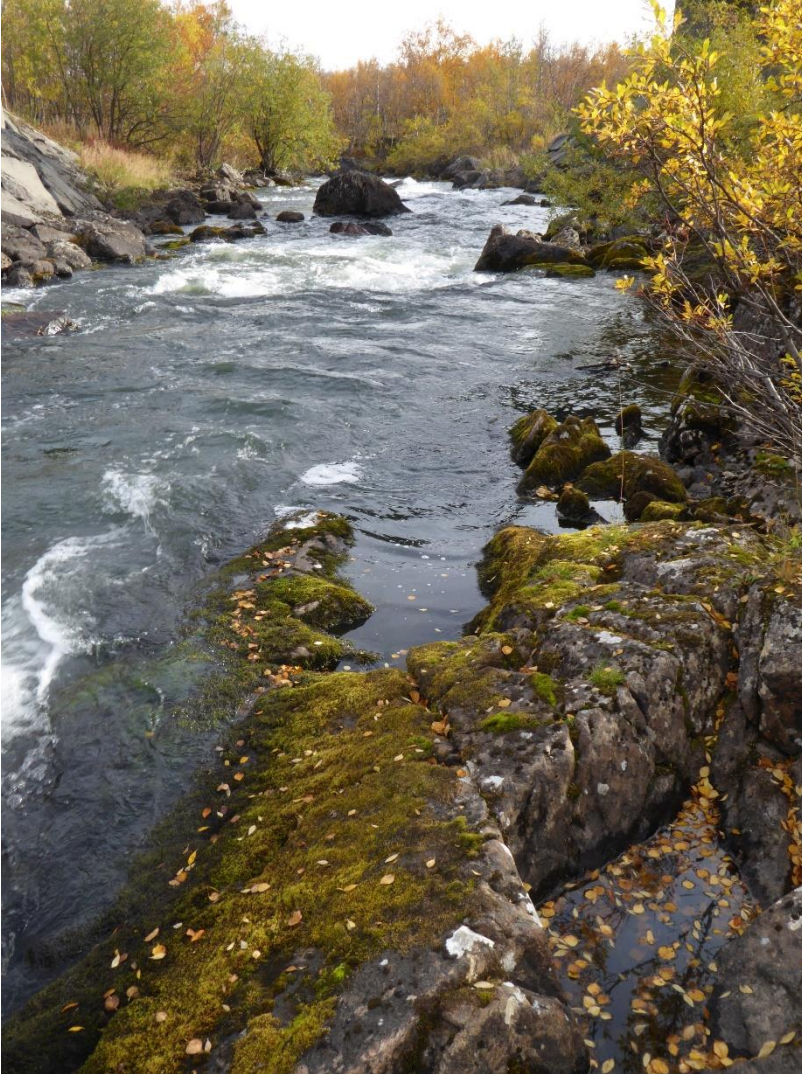
NAP - NATURA 2000

Stefan Grundström

- Projektet Natura 2000 vid omprövning av vattenkraft 2019-2021
- Tre pilotobjekt av olika karaktär, Testeboån, Mellanljusnan och Övre Ljusnan utvalda för detaljstudier av vissa frågor

NATURA 2000 - utredningar

- Erfarenheter från många Natura 2000-utredningar
- Gruvprojekt i Norrbotten och Västerbotten
- Fjällanläggningar i Jämtland och Dalarna
- Infrastrukturprojekt i bl a Skåne, Värmland och Norrbotten
- Vattenkraftanläggningar i Västerbotten och Västernorrland

TILLSTÅND OCH UTGÅNGSLÄGET

- Oklart om 7 kap - tillstånd behövs – betydande påverkan
- Upp till respektive ansökan att avgöra, "vidmakthålla verksamheten"
- Behövs Natura 2000-tillstånd vid rivning?
- Avgränsningar i tidigt skede – kumulativa effekter
- Ickeförsämring efter regeringsbeslutet enligt artikel 6.2 i habitatdirektivet.
- Naturtypens ekologiska behov enligt artikel 6.1 i habitatdirektivet

PROCESSER VID UTPEKANDET

- Ofta 4 kap 6 § MB som även blivit Natura 2000, även befintliga naturreservat, även restaureringsplaner/aktivt fvo, objekt i naturvårdsplanering, kända förekomster av utpekade arter
- Nätverkstänkande (utvecklingsmark) förklarar varför även triviala områden har kommit med i anslutning till värdekärnor (HaV-väglidning)
- Ett annat sätt att jobba jämfört med bildandet av naturreservat eller nationalparker där man först utreder och klarlägger naturvärdena i de skyddade områdena och sedan gör avgränsningen
- Inga energiintressenter i samrådet vid utpekandet (gäller pilotobjekten)

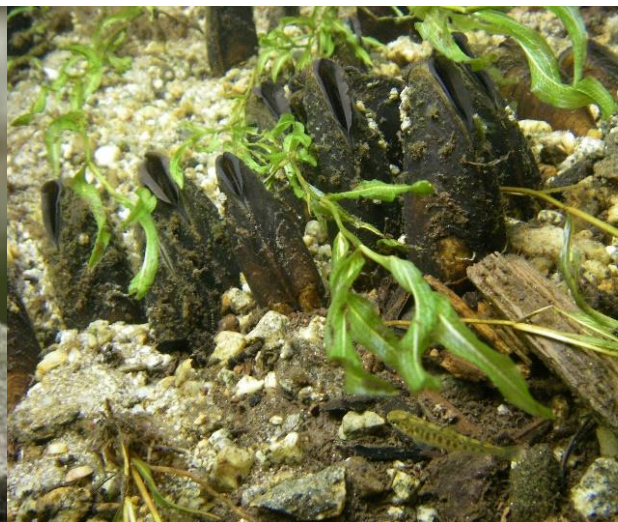
NATURTYPER

- 3210 Större vattendrag och 3260 Mindre vattendrag
- 3130 Ävjestrandsjöar
- 91E0 Svämlövskog och 91F0 Svämädellövskog
- 1130 Estuarier
- 6410 Fuktängar och 6450 Svämängar
- -----
- 3220 Alpina vattendrag
- 3110 Näringsfattiga slättsjöar, 3140 Kransalgsjöar, 3150 Naturligt näringsrika sjöar och 3160 Myrsjöar

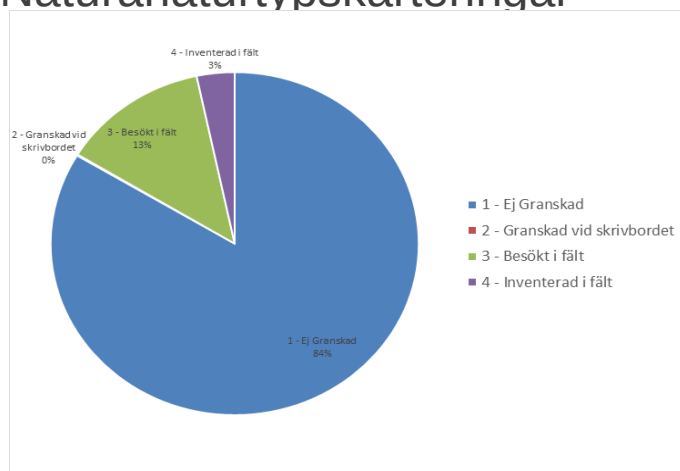
UTPEKADE ARTER

- Ett gäng "standardarter" i vattenkraftspåverkade Natura-områden: Utter, lax, stensimpa, flodpärlmussla men även ävjepilört
- I pilotobjekten även hårklomossa och barkkvastmossa

UNDERLAG VID BEDÖMNINGAR

- Flöden, statistik över årsreglering och korttidsreglering
- Vattendomar
- Historiska kartor och skriftliga källor (t ex förekomst av lax)
- Svämplan
- Naturanaturtypskarteringar
- Bevarandeplaner
- Handböcker - vägledningar
- Forskningsrapporter
- Intervjuer med handläggare på länsstyrelser
- Vattenförekomster – MKN
- Biotopkarteringsdatabasen
- Andra källor till vattenkvalitetsuppgifter, grumlingsparametrar, försurning, näringsstatus etc
- Kumulativa effekter?

BEVARANDEPLANER (BEP)

- Viktiga dokument vid provningar; bevarandemål, hotbilder och åtgärdsförslag
- Finns en koppling till 17§ i FO om områdesskydd, "för att underlätta provningen ...
- Nya versioner (i vissa fall uppdateringar, i vissa fall fastställda) inom de flesta Natura 2000 – områdena
- Ändringar i de nya, arter tillagda, naturtyper ändrade, nya statusbedömningar, vanligt med koppling till MKN för vatten (vattendirektivet)
- Referenser saknas i stor utsträckning, framgår t ex inte var artuppgifterna kommer ifrån?
- Årsflödesregimer ska bli mer "naturliga" och korttidsreglering ska upphöra, "miljöanpassad årsreglering" och "ekologiskt anpassad årsreglering"
- Konnektivitet – vandringsvägar – faunapassager
- Minimitappningar i torrfåror

ARTFÖREKOMSTER - KÄLLOR

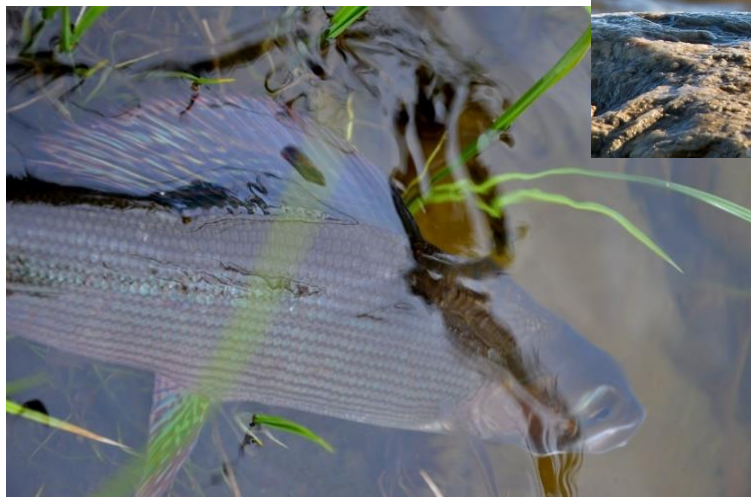
- Utpekade arter och typiska arter för respektive naturtyp
- Artportalen – validerade uppgifter
- Analysportalen – elfiskeregistret , musselportalen, museisamlingar etc.
- Ideella organisationer
- Länsstyrelserapporter
- Landskapsfloror
- Samtal med enskilda tjänstemän och repr för fvo

FÄLTARBETEN – UTPEKADE ARTER, TYPISKA ARTER SAMT STRUKTURER OCH FUNKTIONER

- Elfisken och nätfisken samt bottenfauna – bra uppföljbarhet med vedertagen metodik
- Flodpärlmussla – eDNA
- Bredkantad dykare, håvning och fällor
- Mossor och kärlväxter – transekter och riktade sök, inventeringsmanualer finns

TYPISKA ARTER

- Ska indikera god status i naturtypen enligt vägledningen
- Urvalet kan ifrågasättas, de flesta saknar indikatorvärde för vattenkraftspåverkan
- Öring och harr för Större vattendrag och Mindre vattendrag är OK
- Drillsnäppa och strandranunkel för ävjestrandsjöar??
- Typiska arter bör väljas ut inför en omprövning, kanske = målarter

TYPISKA ARTER – ÄVJESTRANDSJÖAR I HÄRJEDALEN

Art	Indikatorvärde
Sylört	Ganska bra
Nålsäv	För vanlig, trivialart som även trivs i reglerade sjöar
Dysäv	Finns ej i denna region
2 arter braxengräs (Ioctes sp.)	Ganska bra
Strandpryl	Ganska bra
Ävjepilört	Finns ej i denna region
Klotgräs	För ovanlig i denna region
Strandranunkel	För vanlig, trivialart som även trivs i reglerade sjöar
Ävjebrodd	För ovanlig i denna region
Öring	Bra
Siklöja	Finns ej i denna region
Hornsimpa	Finns ej i denna region
Harr	Bra
Svärta	Ganska bra
Drillsnäppa	För allmän, trivialart
Fiskgjuse	Ganska bra

FLÖDESREGIM – EXEMPLET MELLANLJUSNAN

Undvika översvämningar är ett viktigt motstående intresse

Naturlig flödesregim - centralt begrepp i många bevarandeplaner

Enkel statistisk analys av flöderegimen sedan utpekandet, fem slumpvis utvalda år för Laforsen mellan 2005 och 2020

- Q1 – 136 m³/s
- Q2 - 201 m³/s
- Q3 - 169 m³/s
- Q4 – 152 m³/s

PÅVERKAN PÅ GYBS – EXEMPEL FRÅN MELLANLJUSNAN

Bevarandemål beskrivna i bevarandeplanerna	Konsekvensbedömning av nuläget jämfört med naturtypens "ekologiska behov"	Konsekvensbedömning av nuläget jämfört med läget vid utpekandet, "ickeförsämringskravet"
Hydrologin är naturlig (eller naturlik) och oreglerade flöden upprätthålls	Måttliga	Små/Inga
Vattenlevande organismer har fria vandringsvägar	Stora	Små/Inga
Strandskogen och strandängar översvämmas regelbundet (årligen)	Måttliga	Små/Inga
Naturliga sedimentationsprocesser kan pågå	Måttliga	Små/Inga
Ingen påtaglig minskning hos de typiska arterna för naturtypen sker	Kunskap saknas	Kunskap saknas

KORTTIDSREGLERING – EXEMPLET STÖDESJÖN I LJUNGAN

Strandängar (Fuktäng 6410) med beteshävd och 1 utpekad art.

Hur påverkar korttidsregleringen med 30 cm sommartid förutsättningarna för ävjepilört?

Vad innebär en ev ökning av amplituden för korttidsreglering?

Försiktighetsprincipen gör att vi rekommenderar att ej ändra amplituden under perioden 15 juni – 31 augusti = "Ickeförsämring"